

Een suïcidepreventie- draaiboek op school

Blauwdruk voor een draaiboek

Deskundigheidsbevordering van sleutelfiguren in de leefwereld van jongeren is een effectieve strategie in suïcidepreventie. Vroegdetectie van suïciderisico en het managen van dit risico binnen een school of hulpverleningssetting is de basis van een specifiek suïcidepreventiebeleid dat kan uitgewerkt worden via een suïcidepreventiedraaiboek.

Een suïcidepreventie- draaiboek op school

Inleiding

Deskundigheidsbevordering van sleutelfiguren in de leefwereld van jongeren is een effectieve strategie in suïcidepreventie. Vroegdetectie van suïciderisico en het managen van dit risico binnen een school of hulpverleningssetting is de basis van een specifiek suïcidepreventiebeleid wat kan uitgewerkt worden via een suïcidepreventiedraaiboek¹. In gans Vlaanderen worden multidisciplinaire vormingen ingericht waar deze thema's aan bod komen. Vanuit de verschillende disciplines en werksettingen wordt samen onderzocht hoe een draaiboek concreet vorm kan krijgen. Secundaire scholen met de betrokken CLB's kunnen bovendien beroep doen op de CGGsuïcidepreventiewerkers om dit draaiboek uit te werken, aangepast aan de realiteiten van de school en het hulpverleningsaanbod en samenwerkingsmodaliteiten in de regio.

Voor meer informatie en aangepaste draaiboeken per provincie zie www.vlasp.be

CGGsuïcidepreventiewerking
www.suicidepreventievlaanderen.be

Blauwdruk
voor een
draaiboek

Suïcidepreventie op school: blauwdruk voor een draaiboek.

Het is belangrijk dat elke school zich beraadt over hoe men best handelt in geval van suïciderisico bij een leerling en hoe men zich intern en in samenspraak met externe diensten kan organiseren om gerichte hulp op gang te brengen. Een suïcidepreventiedraaiboek is de neerslag hiervan. Het voordeel van een draaiboek is dat praktische beslissingen al op voorhand zijn doordacht en er meer ruimte ontstaat voor de emotionele aspecten op het moment dat een crisis zich voordoet. Het doel van een draaiboek is, naast vroegdetectie, het voorkomen van suïcidaal gedrag en ernstige schade bij een suïcidale leerling, een (nieuwe) suïcidepoging bij een leerling, emotionele crisis bij medeleerlingen en leerkrachten en uitbreiding van het suïcidaal gedrag. Het is immers bekend dat suïcidale voorbeelden in de omgeving van jongeren het risico bij kwetsbare jongeren doet toenemen.

Een draaiboek suïcidepreventie bestaat uit vier luiken namelijk: vroegdetectie, acute suïcidedreiging, opvang na een suïcidepoging en na een suïcide. Elk luik bevat concrete afspraken over coördinatie, communicatie, handelingsrichtlijnen en aandachtspunten voor evaluatie. Een handig stroomdiagram vat de te nemen stappen in crisis samen. Veelal wordt een werkgroep samengesteld bestaande uit leden van de directie, leerlingbegeleiding en CLB die het draaiboek uitwerken en nadien presenteren aan het schoolpersoneel. Het schoolpersoneel moet de werking van het draaiboek begrijpen en hun rol hierin kennen. Men kan deze bijeenkomst best jaarlijks herhalen zodat iedereen up-to-date blijft.

Het omgaan met suïcidaal gedrag van leerlingen is een moeilijke taak die een school niet alleen kan en mag opnemen. Samenwerking met externe hulpverlening is noodzakelijk. Het is aangewezen

dat de school op voorhand afspraken maakt met externe diensten om snelle doorverwijzing en opvang te bevorderen.

Vroegdetectie

Een leerkracht maakt zich zorgen over het gedrag van een leerling. Hij let niet op in de les, spijbelt steeds vaker en haalt steeds meer onvoldoendes. Hij gedraagt zich erg nonchalant. Sinds enkele weken draagt hij enkel nog zwarte kleding en loopt hij er nogal onverzorgd bij. Hij kan soms erg opvliegend reageren, terwijl hij voordien altijd zo rustig was.

Een algemene waakzaamheid voor signalen van emotioneel en psychisch onwelzijn, is de eerste stap naar suïcidepreventie. Leerkrachten moeten weten op welke signalen ze moeten letten en hoe ze hierop moeten reageren. Er wordt best een centraal meldpunt aangeduid bij wie leerkrachten hun bezorgdheid om een leerling kunnen melden. Het centraal meldpunt kan de informatie noteren op een meldingsfiche en doorgeven aan de leerlingbegeleiding en directie. Deze meldingen kunnen besproken worden tijdens een overlegmoment.

Wanneer er bij een leerling signalen worden opgemerkt, dient er een gesprek plaats te vinden. Het bespreekbaar maken van suïcidale gedachten heeft verschillende functies. Ten eerste biedt het de mogelijkheid om het risico op suïcide in te schatten. Op de tweede plaats kan het helpen om het isolement van de suïcidale jongere te doorbreken. Vaak kan de jongere er met niemand anders over praten en ervaart deze opluchting en begrip. Niet iedereen voelt zich geroepen om een dergelijk gesprek te voeren. Daarom wordt best op voorhand afgesproken wie deze taak zal uitvoeren (en wie deze taak overneemt indien de aangewezen persoon afwezig is). Het gesprek

moet de leerling voldoende veiligheid bieden om zijn verhaal te doen.

Richtlijnen voor een gesprek met de leerling:

- Gesprek aanknopen: "Ik heb gemerkt dat het niet zo goed met je gaat. Zou je me kunnen vertellen wat er aan de hand is? Wil je erover praten?"
- Rustig blijven
- Empathisch luisteren
- Moeilijkheden die jongere ervaart erkennen
- Suïcidegedachten expliciteren: "Als je ... zegt, wil dat dan zeggen dat je liever dood wil zijn? Denk je aan zelfmoord?"
- Suïcidegedachten aanvaarden en ernstig nemen
- Verwijzing op gang brengen: 'Het is goed dat je dit aan mij vertelt, praat je hierover met anderen? Heb je al ergens hulp gevraagd/gekregen? Ik vind het belangrijk dat je niet alleen blijft zitten met deze zorgen en dat je goed opgevangen wordt. In onze school is er ... om je hierbij verder op te vangen.'

Wat men beter niet doet:

- Vermijden: "Laat ons maar over iets anders spreken, er zijn toch ook nog positieve dingen in je leven?"
- De waarde en schoonheid van het leven verdedigen: "Het leven is toch veel te mooi om weg te gooien, je hebt je hele leven nog voor je"

- Onmiddellijk oplossingen aanbieden: "Ga eens wat meer sporten"
- Onderschatten: "Het gaat wel over, morgen voel je je al veel beter"
- Minimaliseren: "Als je daar al zelfmoord voor moet plegen"
- Uitdagen: "Dat durf je toch niet"
- Veroordelen: "Dat kun je je ouders toch niet aandoen"
- Geheimhouding beloven: Leg aan de leerling uit dat je hem ernstig neemt, dat je bezorgd bent en dat je de nodige hulp op gang wil brengen.

Signalen die wijzen op suïcidale problemen

Verbale signalen:

Directe: Ik wou dat ik dood was, ik ga er een eind aan maken, ik hang mij op...

Indirecte: Ik kan het (leven) niet meer aan, voor mij hoeft het niet meer, ik zie het niet meer zitten, ik ben toch voor niets goed, ik wil slapen en nooit meer wakker worden,...

Gedragsmatige signalen en combinaties ervan die wijzen op problemen die met suïcidaliteit kunnen gelinkt zijn²:

- Een opvallende verandering (in negatieve zin) in het uiterlijk.
- Verslechtering van concentratievermogen en geheugen.
- Minder kwaliteit van de prestaties en huiswerk
- Verandering van gedrag zoals plotselinge uitbarstingen van energie, gevolgd door nietsdoen.

- Extreme vermoeidheid, verveeld zijn en ongeïnteresseerd.
- Verandering in sociaal gedrag zoals emotionele uitbarstingen, veel huilen of veel lachen.
- Plotseling spijbelen.
- Aanwijzingen dat de leerling veel bezig is met de dood of met zelfdoding (vb opstel).

Meer specifieke signalen die (in combinatie met elkaar) kunnen wijzen op suïcidaliteit:

- Zich terugtrekken van familie en vrienden.
- Weggeven van persoonlijke bezittingen.
- Beperkte mogelijkheden om met problemen om te gaan.
- Wisselende stemmingen (agressief, koppig, verzet, down, weerspannig, nors...)
- Verlies aan interesse in activiteiten en vrienden.
- Neiging tot het nemen van onverantwoorde risico's.
- Wegloop- of zwerfgedrag.
- Misbruik van alcohol en drugs.
- Meer of minder eten.
- Psychosomatische klachten.
- Vermoeidheid, lusteloosheid, slaapproblemen.

Blauwdruk voor een draaiboek

- Op welke signalen moeten leerkrachten letten?
- Wat moeten leerkrachten doen als ze deze signalen opmerken?
- Wie is het centrale meldpunt?
- Welke stappen dienen genomen te worden na melding?
- Wie voert een gesprek met de leerling?

Acute dreiging

Een leerling treuzelt extra lang om naar buiten te gaan. De leerkracht ziet dat er iets scheelt en vraagt of de leerling erover wil praten. De leerling barst in tranen uit en zegt "voor mij hoeft het allemaal niet meer, ik kan toch niets goed doen, ik wou dat ik er niet meer was".

De dreiging dat iemand zich van het leven gaat beroven legt een zware druk op de omgeving. Het vraagt de nodige kennis, vaardigheid en stressbestendigheid om onder deze druk doeltreffend te interveniëren.

Indien een leerling suïcidegedachten brengt moet de directie en leerlingbegeleiding worden ingelicht. Daarna kan contact opgenomen worden met de ouders en externe hulpverlening. De veiligheid van de leerling staat voorop: de leerling in suïcidale crisis mag niet alleen gelaten worden en eventuele middelen waarmee suïcide kan gepleegd worden, moeten verwijderd worden. Er dient zo snel mogelijk een deskundige risico-inschatting te gebeuren. Risico-inschatting vereist specifieke vaardigheden en wordt uitgevoerd door een getrainde hulpverlener. Men kan ervan uitgaan dat het risico hoger wordt naarmate de gedachten de vorm aannemen van concreet uitgewerkte plannen en er drempelverlagende factoren aanwezig zijn zoals suïcidale voorbeelden in de omgeving, beschikbaarheid van het middel, alcohol- en of druggebruik. Ook de aanwezigheid van overige risicofactoren als: een voorgeschiedenis van pogingen, depressie, persoonlijkheidsstoornis, traumatische ervaringen, zijn van belang. Jongeren die aan suïcide denken als oplossing voor problemen en een risico vertonen, moeten deskundig geholpen worden en verwezen naar professionele hulpverlening. Hiertoe neemt men best contact op met de ouders, met het CLB en met de huisarts. Een doorverwijzing kan door de leerling als een

afwijzing ervaren worden. Men kan om dit te vermijden samen met de leerling een afspraak maken of meegaan naar het eerste gesprek. Het is ook belangrijk dat iemand de verwijzing verder opvolgt.

- Wie neemt de coördinatie op zich?
- Wie blijft er bij de leerling?
- Wie verwijdt eventuele middelen?
- Wie neemt contact met de ouders (in samenspraak met de leerling)?
- Wie neemt contact met externe hulpverlening? Maak op voorhand concrete afspraken en noteer contactgegevens en bereikbaarheid.
- Wie draagt de leerling over aan externe hulpverlening?
- Wie volgt de verwijzing verder op?
- Wie is verantwoordelijk voor de nazorg?

Na een suïcidepoging

Een leerling is afwezig op school. Het gonst van de geruchten. Het meisje zou opgenomen zijn in het ziekenhuis naar aanleiding van een suïcidepoging. Een medeleerling heeft vorige week een sms'je gekregen waarin de poging werd aankondigd.

Er is een verschil tussen een poging op school en een poging die buiten school gebeurt. In beide gevallen is de kans groot dat medeleerlingen op de hoogte zijn en dat er geruchten de ronde doen. Bespreek met de betrokkenen of en welke informatie kan gegeven worden. Zorg ervoor dat zowel leerkrachten als leerlingen hun gevoelens hierrond kunnen uiten en correcte informatie gegeven wordt. Deze activiteit dient zo snel mogelijk plaats te vinden, voorbereid en begeleid te worden door leerlingbegeleiders eventueel ondersteund door CLB.

Richtlijnen voor een klasgesprek:

- Laat de jongeren vertellen wat ze weten en hoe ze zich hierbij voelen
- Was er iemand op de hoogte? Meestal is dit het geval. Laat dit boven water komen.
- Kader de gevoelens (laat schuldgevoelens bestaan, probeer ze niet weg te praten)
- Ontkracht geruchten en misvattingen, geef correcte informatie over de suïcideproblematiek. Het is beter om in algemene termen te spreken over suïcideproblematiek, dan in te gaan op het concrete waarom, hoe ed...
- Komt voort uit lijden en veroorzaakt lijden
- Komt voor in context van ernstige psychosociale en psychiatrische problemen (depressie, middelenmisbruik,...)
- Definitieve "oplossing" voor een tijdelijk probleem
- Men kiest niet voor suicide, men ziet geen andere uitweg
- Vaak wil men niet dood maar men wil verlost zijn van ondraaglijke psychische pijn
- Geen heldendaad, niet verheerlijken, niet romantiseren
- Geef alternatieven voor suïcidaal gedrag (wat kan je doen als je het moeilijk hebt)
- Bereid de terugkeer van de leerling op school voor
- Bespreek hoe jongeren kunnen omgaan met signalen van medeleerlingen

- Kaart het probleem van geheimhouding aan (beter een vriend die even boos is dan helemaal geen vriend meer)
- Waar kun je terecht als jij of een medeleerling het moeilijk heeft? (leerlingbegeleider, jongerentelefoon, CLB, zelfmoordlijn, chat, JAC, huisarts, professionele hulpverleners geestelijke gezondheidszorg,...) en wat kan je van die hulp verwachten?

De terugkeer van de leerling naar school moet op voorhand besproken worden met de ouders, betrokken hulpverleners en uiteraard ook met de jongere zelf. Het schoolpersoneel moet de komende tijd alert blijven voor suïcidale signalen bij de leerling en eventueel ook medeleerlingen. Niet alleen vrienden van de betrokken leerling, maar zeker ook vijanden (ex-liefjes) kunnen het moeilijk hebben.

Poging vindt plaats op school:

- Wie neemt de coördinatie op zich?
- Wie is verantwoordelijk voor EHBO?
- Wie blijft er bij de leerling?
- Wie is verantwoordelijk voor de evacuatie van de locatie?
- Wie neemt contact met externe diensten (ambulance, huisarts, brandweer)? Maak op voorhand concrete afspraken en noteer contactgegevens en bereikbaarheid.
- Wie neemt contact op met de ouders?
- Wie is verantwoordelijk voor opvang van medeleerlingen en leerkrachten?
- Wie is verantwoordelijk voor de vervolgzorg?

- Wie volgt de verwijzing verder op?
- Wie bereidt de terugkeer naar school voor?

Poging vindt plaats buiten school:

- Wie neemt de coördinatie op zich?
- Wie neemt contact op met de ouders/ de leerling?
- Wie zorgt voor opvang van medeleerlingen en leerkrachten?
- Wie is verantwoordelijk voor de vervolgzorg?
- Wie volgt de verwijzing verder op?
- Wie bereidt de terugkeer naar school voor?

Na een suïcide

Een leerling is tijdens het weekend overleden door suïcide. De schok is immens. De hele school is in een staat van ontredde. Het leven lijkt even stil te staan...

Sommige scholen hebben een draaiboek over hoe te handelen bij het overlijden van een leerling. Dit kan ook richtinggevend zijn bij zelfdoding van een leerling mits een aantal aandachtspunten. Een zelfdoding van een leerling is één van de meest ingrijpende gebeurtenissen die een school kan meemaken. De schok kan zo groot zijn dat het eigen leven tijdelijk stilvalt of in vraag wordt gesteld. In deze moeilijke periode moet een crisisplan in werking worden gezet. Dit plan omschrijft de initiatieven die genomen worden en wie hieraan meewerkt. Het is belangrijk de structuur binnen de school zoveel mogelijk te behouden.

Na een suïcide wordt soms besloten de leerlingen naar huis te sturen omdat er in zo'n emotionele toestand toch geen les kan gegeven worden. Dit heeft echter als gevolg dat leerlingen die dag misschien helemaal niet worden opgevangen en met hun emoties alleen achter blijven. Het is daarom beter de leerlingen op school op te vangen. Bepaalde leerlingen (familieleden, vrienden, vijanden) kunnen best individueel ingelicht en opgevangen worden. Andere leerlingen kunnen in kleine groepen worden opgevangen. Het schoolpersoneel moet op de hoogte worden gebracht. Dit kan d.m.v. een briefing waarin de gang van zaken wordt uitgelegd en het personeel zelf ruimte krijgt om met hun emoties om te gaan. Leerlingen en ouders moeten op de hoogte gebracht worden van de gebeurtenis en waar ze terecht kunnen indien ze nood hebben aan een gesprek. Dit kan doormiddel van een brief. In de brief wordt bij voorkeur de doodsoorzaak (suïcide) vermeld, alsook contactpersonen in school, mogelijkheden voor hulpverlening, het belang van erover te praten. Eventueel kan er in een later stadium een gespreksavond georganiseerd worden voor schoolpersoneel en ouders van medeleerlingen.

Voor de opvang van de leerlingen geldt dat openheid noodzakelijk is en er een mogelijkheid wordt geboden om in groep en individueel te spreken over het gebeuren. De groepsgesprekken vallen best onder de begeleiding van vertrouwensleerkrachten/ leerlingbegeleiders die gecoacht worden door hulpverleners. Samen met jongeren rouwrituelen uitwerken helpt om het verlies te verwerken. Zorg ervoor dat de suïcide niet verheerlijkt wordt. Leerlingen communiceren ook via sociaalnetwerksites. De ervaring leert dat het goed is om te weten hoe de jongeren hiermee omgaan. Indien er problemen zijn, kan men de CGGsuïcidepreventiewerkers verwittigen. Deze kunnen op hun beurt proberen suïcidepreventieboodschappen te lanceren of in samenwerking met Centrum ter Preventie van

zelfdoding contact opnemen met een online community.

Richtlijnen voor een klasgesprek:

- Laat de jongeren vertellen wat ze weten en hoe ze zich hierbij voelen
- Was er iemand op de hoogte?
- Kader de gevoelens (laat schuldgevoelens bestaan, probeer ze niet weg te praten)
- Iedereen mag op zijn manier rouwen
- Ontkracht geruchten en misvattingen, geef correcte informatie over de suïcideproblematiek:
  - Overledene is slachtoffer van suïcide
  - Komt voort uit lijden en veroorzaakt lijden
  - Komt voor in context van ernstige psychosociale en of psychiatrische problemen (depressie, ...)
  - Definitieve "oplossing" voor een tijdelijk probleem
  - Men kiest niet voor suïcide, men ziet geen andere uitweg
  - Vaak wil men niet dood, men wil verlost zijn van ondraaglijke psychische pijn
  - Geen heldendaad, niet verheerlijken, niet romantiseren
  - Voorkom uitbreiding van suïcidaal gedrag door identificatie met het slachtoffer te vermijden
- Geef alternatieven voor suïcidaal gedrag (wat kan je doen als je het moeilijk hebt)
- Bespreek hoe jongeren kunnen omgaan met signalen van medeleerlingen
- Kaart het probleem van geheimhouding aan

- Waar kun je terecht als jij of een medeleerling het moeilijk heeft? (teleonthaal, CLB, zelfmoordlijn, chat, JAC, huisarts, professionele hulpverleners en wat kan je ervan verwachten,...)

Sommige leerlingen hebben nood aan individuele ondersteuning en opvang. Het kan gaan om vrienden, familieleden, maar ook vijanden en kwetsbare jongeren. Leerlingbegeleiders kunnen dit opnemen, ondersteund door CLB. In overleg met CLB kan ook afgesproken worden om na te gaan welke leerlingen extra zorg nodig hebben en dit organiseren.

De familie van het suïcideslachtoffer waardeert meestal blijken van steun vanuit de school. Er kan iemand van de school op bezoek gaan indien de ouders dit wensen. Er kan dan ook afgesproken worden of schoolpersoneel en leerlingen aanwezig zullen zijn op de uitvaartplechtigheid. Indien het de gewoonte is om naar de uitvaart te gaan, wordt dit nu best ook gedaan.

Meer info over problematiek nabestaanden suïcide op www.werkgroepverder.be

Suicide vindt plaats op school:

- Wie neemt de coördinatie op zich?
- Wie is verantwoordelijk voor de evacuatie?
- Wie neemt contact met externe diensten (politie, brandweer)? Maak op voorhand afspraken en noteer contactgegevens.
- Wie neemt contact op met de ouders?
- Hoe, wat, aan wie communiceren in school?
- Wie is verantwoordelijk voor opvang van personeel en medeleerlingen?

- Wie is verantwoordelijk voor in kaart brengen en opvang risicoleerlingen?
- Wie is verantwoordelijk voor communicatie met de media?

Suicide vindt plaats buiten school:

- Wie neemt de coördinatie op zich?
- Hoe komt het bericht binnen, wat is er precies gebeurd, wie is er op de hoogte?
- Wie neemt contact op met de ouders?
- Hoe, wat, aan wie communiceren in school?
- Wie is verantwoordelijk voor opvang van personeel en medeleerlingen?
- Wie is verantwoordelijk voor in kaart brengen en opvang risicoleerlingen?
- Wie is verantwoordelijk voor communicatie met de media?

Omgaan met de media

Houd rekening met mogelijke persbelangstelling. Stel een persverantwoordelijke aan en maak correcte en strikte afspraken. Indien het niet gewenst is dat medeleerlingen en/of leerkrachten geïnterviewd worden (wat meestal het geval zal zijn), maak dit dan zeer duidelijk. De persverantwoordelijke kan zelf informatie geven. Houd rekening met de wensen van de ouders. De Vlaamse Overheid heeft richtlijnen laten opstellen ivm correcte berichtgeving. Deze vindt u op www.werkgroepverder.be. U kan naar deze richtlijnen verwijzen.

Hulpverleningsmogelijkheden

In elk draaiboek wordt achteraan best een bijlage met contactgegevens van hulpverleningsinstanties gevoegd. Voor Limburg zijn dat de volgende gegevens:

Telefonische opvang en chat

Zelfmoordlijn: 02 649 95 55

www.preventiezelfdoding.be

Teleonthaal: 106 www.tele-onthaal.be

Kinder- en jongerentelefoon: 102 www.awel.be

JAC in uw stad www.jac.be

Holebifoon: 08 00 99 533

Druglijn: 078 15 10 20

Hulpverlening

www.geestelijkgezondvlaanderen.be

www.desocialekaart.be

Driedaagse vorming “Suicidepreventie bij Jongeren”

Mogelijk voelt het schoolpersoneel zich onvoldoende onderlegd om aan dit suicidepreventiebeleid mee te werken. Daarom organiseert de Suicidepreventiewerking van de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg driedaagse vormingen met als doel deskundigheidsbevordering bij sleutelfiguren in de

leefwereld van jongeren (leerlingbegeleiders, vertrouwensleerkrachten, schooldirecties, CLB-medewerkers, jeugdhulpverleners uit instellingen bijzondere jeugdzorg, JAC en voorzieningen geestelijke gezondheidszorg). De vorming bestaat uit een theoretisch en een praktisch gedeelte. Het theoretisch gedeelte beslaat volgende thema's: epidemiologische gegevens, het suïcidaal proces, oorzaken en risicofactoren, signaalherkenning, risico-inschatting, crisisinterventie, verwijsmogelijkheden, betrekken van familie, juridische aspecten, opvang na suïcidepoging, opvang nabestaanden na suïcide. In het praktisch gedeelte worden signaalherkenning, bespreekbaar maken van suïcidaliteit en crisisinterventie getraind door middel van instructieve video's, oefeningen, rollenspel, groepsdiscussies en casusbesprekingen. Verder wordt er een aanzet gegeven voor de concrete uitwerking van een draaiboek suïcidepreventie voor de organisaties waarin de cursisten werkzaam zijn. In een terugkomdag worden de cursisten uitgenodigd om de werkzaamheden met betrekking tot de ontwikkeling van het draaiboek te bespreken en ervaringen uit te wisselen.

De multidisciplinariteit van de vorming levert een belangrijke meerwaarde op. De expertise en ervaringen vanuit verschillende hoeken worden gebruikt. Cursisten leren elkaars werkdomein, de mogelijkheden en beperkingen ervan beter kennen en waarderen. Waar aanvankelijk wantrouwen leeft, evolueert dit naar beter inzicht en meer motivatie om in de praktijk en in een draaiboek effectief het netwerk van voorzieningen te gebruiken en duidelijke criteria op te nemen voor verwijzing en samenwerking. Leerkrachten vragen zich vaak af waarom ze zo weinig weten van wat er gebeurt in het CLB of CGG. Waarom de informatieoverdracht vaak eenrichtingverkeer is. Bij deze vragen blijven we in de vorming stilstaan en zoeken we samen naar een antwoord.

Ondersteuning scholen

Medewerkers van de Suïcidepreventiewerking van de CGG worden vaak geconsulteerd naar aanleiding van een ernstige suïcidale crisis op school of in deGGZ voorzieningen. De ervaring leert dat in de scholen en CLB's waar een draaiboek aanwezig is, de crisis veel makkelijker te managen is. Zo hebben we van verschillende scholen en CLB's de feedback gekregen dat het draaiboek een zeer nuttig kader biedt. Naar aanleiding van een crisis wordt dan vaak het draaiboek geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Sommige scholen weten niet goed hoe ze moeten beginnen aan het opstellen van een draaiboek suïcidepreventie. Daarom stellen CGGsuïcidepreventiewerkers zich beschikbaar om scholen met hun CLB's te assisteren bij het uitwerken van een draaiboek.

Voor meer informatie over vorming en ondersteuning zie www.vlasb.be doorklikken naar uw provincie

---

¹ Fassaert Y. (1993). Suïcidepreventie op scholen: Draaiboek voor het omgaan met suïcidaal gedrag bij leerlingen in het voortgezet onderwijs. In Plass S. & Mulder A. (red.). Suïcide bij Jongeren. Bohn Stafleu van Loghum, p. 70-80.

² De Wilde E. J. (2010). Behandeling van suïcidaal gedrag bij jongeren. In Kerkhof A. & van Luyn B. (eds.) Suïcidepreventie in de Praktijk. Bohn Stafleu van Loghum.